

Soms heeft klimaatverandering zijn voordelen. Zo ruikt de Cetti's Zanger langzaam maar zeker op naar het noorden. De Almeerder stadsecoloog Ton Eggenhuizen (Amsterdam, 1960) is ermee in zijn nopjes. 'Almere heeft veel natuur om voor te knokken.'

Op de bres voor de ecologie in en om de stad

We hoeven er niet lang naar te zoeken, naar de Cetti's zanger in het riet langs de Oostvaardersdijk. Onder het geraas van het fornsenverkeer op de dijk boven ons, knalt de explosieve zang van het beestje door alles heen. 'Dit is met recht een fanatiekeling', weet Eggenhuizen. 'Vorige week hebben we hem nog in het net gehad. Toen bleek het een vogel die vorig jaar al in de buurt van Lelystad was geringd. Hij was zó druk met het verdedigen van zijn territorium dat hij in het katoenen ringerszakje gewoon door bleef gaan met zingen!'

Eggenhuizen hoeft de vogel of zijn ring niet eens te zien om te weten met wie hij te maken heeft. 'Deze Cetti's zanger heeft een beetje een afwijkend liedje. Normaal doen ze "Tjepie ... tjepie ... tjepie-tjepie-tjepie" En in het laatste stuk van de strofe zit dan een duidelijke versnelling. Maar deze vogel heeft die versnelling niet. Ik was deze winter op Corsica, en daar hoorde ik een Cetti's zanger die precies dezelfde variatie in zijn zang had. Er zijn er dus meer die het doen. Maar van de drie mannen die hier in dit rietveldje hun territorium hebben is dit de enige die zo zingt.'

Van de suggestie dat deze Cetti's zangers een beetje een maf stukje natuur hebben uitgezocht wordt Eggenhuizen enigszins narrig. 'Natuurlijk, het ligt pal tegen de dijk waar nu het verkeer langsgaat. Maar ondertussen is dit wel een heel belangrijke verbindingzone tussen de Oostvaardersplassen en de Lepelaarplassen. Er zitten hier Otters, Bevers, Ringslangen en naast de Cetti's zangers nog een hele zwik andere rietvogels. De waarde van dit gebiedje bewijzen we sinds 2007 ook met ons ringwerk. Dit is één van de *Constant Effort Sites*, waar dus op vaste tijden en met een vast protocol wordt geringd. Wij hebben hier regelmatig aantallen vogels in de netten waar de verschillende ringbanen elders in het land nog een puntje aan kunnen zuigen!' Eggenhuizen is trots op de natuur rond 'zijn stad', zoveel is duidelijk.

Duobaan

'Ik kwam hier in 2009 werken', herinnert Eggenhuizen zich, om daar grijnzend aan toe te voegen: 'Daarmee heb ik als stadsecoloog de beruchte *seven year itch* overleefd die mij uit eerdere banen heeft verdreven. Het helpt natuurlijk ook wel dat deze baan op tien minuten fietsen van mijn huis ligt. En mijn echtgenote was al als stadsecoloog verbonden aan een andere dienst binnen de Gemeente Almere. Let wel, wij zijn nu dus de enige twee stadsecologen hier in Almere. De gemeente Amsterdam heeft dan wel vier keer zoveel inwoners, maar is in oppervlakte kleiner dan Almere. Maar in de hoofdstad hebben ze wel meer dan tien stadsecologen in dienst!'

Het werk van een stadsecoloog in zo'n uitgestrekte gemeente lijkt misschien luxe, met relatief veel groen, maar dat is toch schijn, zegt Eggenhuizen. 'We hebben inderdaad wel relatief veel groen, maar daarmee hebben we ook veel meer natuur die we moeten verdedigen. Een groeigemeente als Almere leeft financieel gesproken van het verkopen van grond voor woningbouw. En dan hoor ik maar al te vaak dat hier of daar makkelijk iets ontwikkeld kan

worden, "want daar is nu toch niets". En dan hebben ze het over een bos, of een ander stuk natuur. Hoezo is daar nu niets?! Voor veel mensen is natuur blijkbaar nog steeds niets.'

Floriade

Over één stuk groen hoeft de stadsecoloog zich voorlopig in ieder geval géén grote zorgen te maken, dat is het eiland in het Weerwater, midden in de stad. Daar wordt in 2022 de zevende wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade gehouden. Eggenhuizen: 'Het thema van die tentoonstelling is *'growing green cities'*. We gaan daar op alle mogelijke manieren laten zien dat stadsnatuur meer is dan een groen dak hier en een begroeide gevel daar.'

Ook al ligt de opening van de tentoonstelling nog vijf jaar voor hem, Eggenhuizen is toch nu al druk met de plannen. Eén van de dingen die ik nu doe is het beoordelen van de ontwerpen van de landschapsarchitecten op hun ecologische waarde. Veel van die ontwerpen zijn op puur esthetische gronden bedacht. Maar neem

DE KLEI

Wetenschapjournalist Rob Buiter maakt voor diverse media reportages over vogels en vogelaars. In de rubriek 'In de Klei' doet hij voor Sovon-Nieuws verslag van zijn ontmoetingen in het veld. De foto's zijn ook van Rob Buiter, tenzij anders vermeld.

Cetti's Zanger.
Foto: Ton Eggenhuizen

nou eens een Kaukasische Vleugelnoot. Prachtige boom hoor, daar niet van. Als je gaat kijken welke insecten daarop leven, en wat dus de waarde is voor de rest van een ecosysteem waar die boom in komt te staan, dan schrik je je rot. Dan doet een Zomereik of deze Braam waar we nu naast staan het een stuk beter. In het weekeinde, als we de kwetsbare mistnetten in dit gebied opzetten vloeken we wel eens op de braamstruiken', zo geeft Eggenhuizen toe, terwijl hij een uitlopende tak van een dichte struik afbreekt. 'Maar kijk eens naar deze blaadjes. Daar zie je de gangen van verschillende Mineermotjes. En als je dan verder gaat kijken ontdek je nog heel veel andere insecten die rond zo'n struik leven. Dat is dus uiteindelijk ook een eldorado voor verschillende vogelsoorten.' 'In de plantlijsten van de Floriade probeer ik nu een soort ordening aan te brengen op basis van de waarde voor de ecologie. Daarbij wordt ik geholpen door verschillende websites, zoals waarneming.nl of bladmineerders.nl. Daarmee kan ik precies nagaan hoeveel en welke soorten allemaal bij een bepaalde plant leven. We kijken dus verder dan de gebruikelijke broedende vogels en bestuiving door bijen.'

Over de Cetti's zanger die vrijwel onophoudelijk in een grote cirkel om ons heen draait, terwijl hij de grenzen van zijn territorium afbakent, lijkt Eggenhuizen zich geen zorgen te hoeven maken. 'Het gaat inderdaad goed met deze soort. We hadden vorig jaar tenminste vijf territoria binnen de stadsgrenzen, en na weer een zachte winter zullen dat er dit jaar zeker niet minder zijn geworden.'

Tegelijk moet de stadsecoloog wel voortdurend met de buurbeheerders van Staatsbosbeheer in gesprek blijven over de verbindingszone waar deze dieren leven. 'In het kader van de voortdurende discussie over de ontwikkeling in het beheer van de Oostvaardersplassen wordt een stuk van de plassen drooggelegd. Dat heeft een directe invloed op de waterhuishouding in deze verbindingszone. Als het hier te lang droog zou komen te staan, dan verruigt dit rietland, en dan zijn we de Otter, al die karekieten, Blauwborsten, Rietzangers en waarschijnlijk ook deze Cetti's Zangers wel kwijt!'

Aan het eind van een ochtendje 'Cetti's-Concert' vertrekt Eggenhuizen met zijn 'collega- stadsecoloog' naar het territorium van een Raaf binnen de gemeentegrenzen. 'Er spelen op die plek bouwplannen, dus dan moeten we goed kijken wat daarvan de consequenties zijn voor een beschermde soort. Het territorium van een Raaf is jaarrond beschermd, dus het kan zomaar zijn dat daar nog een belangrijke rol voor ons als stadsecologen is weggelegd.'